

KAYSERİ'NİN GÜNÜMÜZE KADAR ALDIĞI İSİMLER VE DİĞER KAYSERİ'LER

Halit ERKİLETLİOĞLU

Kayseri ismi üzerinde birçok kaynakta değişik yorumlar yapılmaktadır. Bu yorumların çoğu kulaktan dolma bilgilerle ve birbirinin tekrarı olarak yazılıp anlatılmaktadır. Hâlbuki tarihi kayıtlar ve kaynaklar yüzyıllar içindeki siyasî olaylarla gelişen isim değişikliklerini gayet bariz bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu bilgilere kısaca göz atacak olursak bu konu net olarak belirlenmiş olur.

M Ö. XVIII yüzyılda kurulan Hitit Devleti'nde Kaniş, Erken Hitit Çağı kültürünün doğduğu yer olup, bölgenin başşehridir. "Büyük Hitit" zamanın da yine Kaniş'de yerleşme devam eder. Ancak Büyük Hitit Devleti'nin deniz kavimleri tarafından işgâli sırasında Kaniş'in yıkılıp terk edildiği anlaşılmaktadır¹. Kaniş'in önemini kaybetmesinden sonra, bölgenin merkezi olarak, dönemin kutsal dağı Argaios'un (Erciyes) kuzey eteğindeki Mazaka ön plâna çıkmaya başlar. M Ö. XII-IX yüzyıllar arasında iskân gören Mazaka'nın, bu günkü şehrin takriben iki kilometre güneyinde, Erciyes'in bir tepesinde kurulmuş olduğu kabul edilmektedir. Bu yerin günümüzdeki adı halen "**Eskişehir**" olarak anılmaktadır.

Mazaka, bir müddet sonra Tabal devletinin önemli bir şehri olur ve daha sonra da bu devletin başşehri olarak önemini korur². Tabal'ın sona ermesiyle önce Asur'a sonra da Frig'lere geçen Mazaka, Frigler'den sonra M Ö. 676 tarihinde Kimmerler'in kurduğu bozkır devletinin sınırları içinde kalır³. Kimmerler M Ö. 650 senesinde Asur ve Lidyalılar tarafından Anadolu'dan atılınca, Mazaka, Asur egemenliğine girmiş ve Kızılırmak, Lidya ile Med devleti arasında sınır olmuştur. Uzun süren Med hâkimiyeti sırasında Pessinoute, Gordion. Ankeva, Pteria ve Tavium, Komana-Pontika ve Stalata'dan geçen "Kral Yolu" nun en işlek devri açılınca Mazaka da bu çağda, ekonomik önemini devam ettirir. Bu bölgedeki Med hâkimiyeti M Ö. 590 yılına kadar devam eder fakat Medler'den sonra Pers kralı Kyros'un Lydia kralı Kroisos'u yenmesi ile (M Ö. 546) bütün Anadolu ile birlikte Mazaka da Pers hâkimiyetine girer. Bu dönemde bölgeye İran'dan çok insan gelir ve kendi ülkelerine benzettikleri bu topraklara devamlı olarak yerleşirler. Dinleri ateşgede olan Persler'in Argaios çevresini kendi dinî eğilimlerine uygun bulmaları da yerleşim için ikinci bir sebep olur.

Pers hükümdarı Darius, Hindistan'ı fethettikten sonra ülkesindeki satraplık sayısını yirmi dörde çıkarınca M Ö. 513 te İskit seferi sırasında Kappadokya satrabı olarak Ariaramnes'i görevlendirir. Bu dönemde Kappadokya'nın başkenti Gaziura (Turhal) olsa da Mazaka, satraplığın ekonomik ve kültürel yönden önemli bir merkezi durumundadır.

¹Kinal, Meydan Larousse Cilt 7 s. 723

² Baydur s:72 (TabalKralı Washa-Sarma ve vassallarına ait Topa'da Suvasa, Kayseri Sultanhanı ve Kululu'da bulunan Hitithiyerolif yazıları, yaklaşık olarak Tabal Krallığı'nın yayılış alanlarını gösterir.)

³Tarhan M. Taner, **Eski Çağda Kimmerler Problemi**, VIII-Türk Tarihi Kongresi, Ank.1979 s: 366

©Tüm hakları saklıdır. Yazılı izin alınmadan basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz. Sadece kaynak göstermek kaydı ile atıfta bulunulabilir.

M Ö. 332 yılından itibaren Pers satraplarının Anadolu'da krallıklarını ilân etmeleri sırasında Orta Anadolu'da Kappadokya Krallığı doğmuş olur. Pers Ahamanişler sülalesi tarafından yönetilmeye başlayan krallığın beşinci kralı IV. Ariarathes'ın (220-163) babasının Ariarathes kentinde M Ö. 220 yılında ölümü üzerine "Eusebeios" (dindar-saygılı) unvanıyla kral olmasıyla Mazaka, tarih sahnesine önemli bir başkent olarak çıkar. Zira IV. Ariarathes, babasının kurduğu Ariarathia'yı terk ederek başkent olarak seçtiği MAZAKA'ya taşınır. Neden Mazaka ? sorusunun cevabı ise; Mazaka'nın Argaios'un (Erciyes) alçak tepelerinde korunaklı ve gelişmiş bir şehir olmasıdır. Ticarî öneminden dolayı da Şehirde zaten M Ö. 220 tarihinden beri sikke darbedilmektedir. Ariarathes IV, burada 57 sene krallık yaparak M Ö. 163 tarihinde ölür⁴. Mezarı da muhtemelen şehir civarındaki büyük Tümülüslerden birisidir.

Ariarathes IV'ten sonra oğlu Mithridates, " V. Ariarathes, Eusebeios (saygılı - sofu) Philopator" (babasını seven) unvanı ile Kappadokya'nın yeni kralı olur. Zira Hellen kültüründe "din" karşılığı bir kelime bulunmadığı için din kavramına en yakın kelime olarak "eusebeia=sofuluk" kelimesi kullanılmaktadır. Sofuluk ise, geleneksel ayinler ile düşünce tarzını devam ettirmek ve ölçülü davranmak anlamını taşımaktadır⁵.

Fakat V. Ariarathes'in iktidarının ilk yıllarında, Suriye'deki Hellenistik Seleukos imparatoru Demetrius Soter (kurtarıcı) (M Ö. 161-150)'in destek ve himayesi ile Ariarathes tahttan indirilerek Orophernes (M Ö. -159) kısa bir dönem için Kappadokya tahtını ele geçirse de Bergama kralı II. Attalos (M Ö. 159-138) ile iyi dostluk ve akrabalık kuran Ariarathes'e bu kralın yardımı ile (Kappadokya Krallığı, Pergamon ile dostluk tesis etmiş, bunun bir nişanesi olarak Kappadokya kralı IV. Ariarathes (MÖ 220-163), kızı Stratonike'yi II. Eumenes'e vermiştir⁶. Bu kraliçe, son Pergamon kralı III. Attalos'un annesidir.) Mazaka'da Kappadokya tahtına tekrar oturur. (M Ö. 159).

V. Ariarathes, bu ikinci saltanatında Mazaka'nın yanına kurduğu yeni şehre babasının ve kendisinin unvanı olan Grekçe "EUSEBIA"adını verir (M Ö. 159-131). Eusebeia'yı tapınak ve okullarla donatır. Fakat Hellen medeniyeti ile birlikte cinsel sapıklıklar başta olmak üzere her türlü Hellen ahlâksızlığı da bu topluma bulaşır. Yani **Eusebeia, Mazaka'nın çok yakınında bir Hellen şehri olarak kurulmuş ve sonra her iki şehir birleşmiştir.** Nitekim Strabon'un "Geographika" isimli eserinde şehrin Mazaka ve Eusebia isimlerinin aynı anda kullanıldığını ve ilâve olarak ta "Argaios'un Yanında" denildiğini görüyoruz.⁷

⁴Ariarathes IV'ün karısı Antiokhis, kocasının ölümünden sonra babasının yanına yani Syria'ya gitmiş fakat burada Babası Antiokhos Eupator ve kızı, Lysias isimli bir soylu tarafından öldürülmüştür. Kemikleri Ariarathes V döneminde Kappadokya'ya getirilip muhtemelen o dönemde başkent yapılmış bulunan Mazaka da bir yerde ki mezarına konulmuş olmalıdır.

⁵ M. C. Howatson, *Oxford Antik Çağ Sözlüğü*, çev: Faruk Ersöz, Kitap Yayınevi, İstanbul 2013 s. 246

⁶ II. Attalos, bir suikast girişimi sonucu II. Eumenes'in öldüğünü zannederek, onun eşi Stratonike ile evlenmiştir. Kaderin cilvesi II. Eumenes canlı olarak geri döndüğünde ise, II. Attalos krallığı tekrar ona devretmek istemiş, lakin II. Eumenes durumu olgunlukla karşılayıp en ufak bir utanç ve kuşku duymadan hem eşini hem de tahtını kardeşine bırakmıştır. Diğer taraftan II. Attalos, II. Eumenes öldüğünde, Stratonike'nin II. Eumenes'ten doğan hiçbir çocuğuna bakmak istememiştir. Yalnızca kardeşinin erkek çocuğu olan III. Attalos'u büyütmiş, eğitmiş ve ölmeden önce ona taç giydirek kendisinden sonra kral olacağını ilan etmiştir. Muzaffer Demir, "Antik Kaynaklar Işığında III. Attalos'un Vasiyeti", Uluslararası Bergama Sempozyumu Bildiriler, C 1, İzmir, 2011, s. 17.

⁷Strabon, Geographika, Çev: Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yay. İst. 2000 Kitap: XII s. 8,

©Tüm hakları saklıdır. Yazılı izin alınmadan basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz. Sadece kaynak göstermek kaydı ile atıfta bulunulabilir.

V. Ariarathes'ten sonra M.Ö. 131 yılında Eusebeia'da Kappadokya tahtına Ariarathes sülâlesi oturmaya devam eder. Sonra Ariobarzanes sülâlesi ve Roma İmparatoru Antonianus'un desteğiyle Archelaus Kappadokya kralı olur.

Octavianus, M.Ö. 31 yılında Actium deniz savaşında en büyük rakibi Antonius'u yenerek Roma iktidarının sahibi olunca Kappadokya kralı Archelaus (MÖ. 36/ MS. 17), Roma'ya karşı yürüttüğü ustalıkla bir politika ile siyasi gücünü kaybeden ve annesi Glaphira'nın sevgilisi olan Antonius tarafını bırakarak, bütün Roma'nın yeni hâkimi Octavianus tarafına geçer ve **Pontuslu Archelaus, 53 yıl süren iktidarı sırasında Eusebeia'nın adını değiştirerek, gönülden bağlı olduğu Roma İmparatoru Augustus'un unvanına izafeten CAESAREA (KAYSERİ)⁸ koyar. Bu değişiklik krallık yılının 28'ine rastlar. Yani M.Ö. 8 yılı civarındır.** Bazı müellifler ise şehrin isim değiştirme tarihinin M.Ö. 12-9 yılları arasında olduğunu kabul ederler. Caesarea isminin, Caesar'ın Farnekes savaşına⁹ giderken buraya uğraması ve onun şerefine verildiği veya şehri tamir ettiren Claudius'un unvanına izafeten verildiği iddiaları ise tutarlı görülmemektedir. Çünkü iki olay arasında 35 yıl civarında zaman farkı vardır.

Bu isim değişikliği, Kayseri'de basılmış olan bronz paralarda gözlenmektedir. Archelaus zamanında "Eusebeia" adını taşıyan en son sikke KE (25) tarihli olup, M.Ö. 12-11 senelerine rastlamaktadır. Caesarea adı ile basılmış bilinen en eski sikke de HK (28) tarihli olduğuna göre M.Ö. 9-8 senelerinde basılmış olmalıdır. Bu durumda şehrin Ancak sikkelerde bir müddet daha "ΕΥΣΕΒΕΙΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ" (Eusebeias Kaisareias) şeklinde her iki isim de kullanılmıştır.

Archelaus'un Roma'da öldüğü (M. S. 17) bilinmekte fakat Kayseri'nin kuzey yamaçlarındaki Erkilet kasabasında bulunan büyük tümülüsü sağlığında kendisine mezar olarak yaptırdığı tahmin edilmektedir.

Caesar (Kaysar) Kelimesinin Kökeni

Caesar, Roma'nın en eski boylarından olan ve Aineias'ın oğlu Julius'a dayandıran "gens julia" (Juliuslar ailesi) içindeki yine ayrıcalıklı bir sınıf olan Roma Patrici¹⁰ ailesinin adıdır. Patrici veya diğer adıyla Patrisyen, kökünü pater (baba) kelimesinden alan bir unvan olup, antik Roma'da seçkin ailelerden oluşan, birçok ayrıcalıklara sahip olan gruba verilen addır. Julius Caesar da Patriciler denilen bu ailelerin en önemlilerinden olan Caesar ailesinden geliyordu ve bu aileden olmak en önemli asalet göstergesiydi. Bu sebeple Caesar sıfatını Roma İmparatorluğunda ilk kullanan Gaius Julius Caesar (Jül Sezar: M.Ö.100-44) oldu ve ondan sonraki imparatorlar da bu sıfatı kullanmaya devam ettiler.

Bu aileden gelen Iulius Caesar'ın manevî oğlu Octavianus, (İmparator olduktan sonra Augustus sıfatını almıştır.) döneminde Caesar sıfatı gelenek haline getirilir, Hatta bu sıfat, tanrılaştırılan imparatorlar için bir mecburiyet halini alır. Onun da manevî oğlu Tiberius ve sonra gelen imparatorlar aynı sıfatı kullanmaya devam ederler. Nero'nun ölümüyle birlikte

⁸Kaisareia=Latince: Caesarea= sikkelerde: Kaisareias= Kayseri, Fransızca: Sezariye

⁹JulusCaesar ile VI. Mithridates'in oğlu Farnekes II arasında M.Ö. 2 Ağustos 47 tarihinde Zela'da (Tokat-Zile) yapılmış olan ve Caesar'ın galip gelmesi üzerine " Veni, Vidi, vici" (geldim, gördüm, yendim) yazarak Roma'ya gönderdiği savaş.

¹⁰Patricius: (latince) asilzâde sınıftan

©Tüm hakları saklıdır. Yazılı izin alınmadan basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz. Sadece kaynak göstermek kaydı ile atıfta bulunulabilir.

“gensjulia” içindeki Caesar nesli tükenmekle beraber ondan sonra tahta çıkan imparatorlar da aynı ismi unvan olarak kullanırlar. Zamanla Tetrarşi döneminde, en yüce unvan olan Augustus unvanını taşıyan imparatorun emri altında çalışan alt-imparatorlara Caesar (Sezar) unvanı verilir. Bu dönemde Caesar (Sezar) unvanı taşıyan yardımcılar, Augustus'un emri altında halefleri olarak bulunur ve Augustus'un ölümü veya görevi bırakması sonrası onların yerlerine geçip Augustus olurlar. Asıl imparator Augustus'un yokluğunda, Caesar (Sezar) unvanını taşıyan yardımcılar bazen imparator olarak da anılırlardı ama asıl güç Augustus olduğundan ona hesap vermekle yükümlüdürler¹¹. Sonraki tüm Roma İmparatorlarının isimleri yanında “Caesar” unvanı da bulunmaktadır.

Şehrin Caesareia (okunuşu: KAYSERİ) adı M. Ö. 8 yılından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Caesar hemen hemen tüm dillerde “Kayser” olarak okunur. Batı Roma İmparatorluğunu yıkıp yerine Kutsal Roma-Germen İmparatorluğunu kuran hanedan da bu unvanı kullanılmaya devam etti. O tarihten itibaren Kutsal Roma Germen krallarına “Kayser” denildi. Roma İmparatorluğu ikiye bölündükten sonra doğudaki imparatorlukta zamanla Grekçe hâkim ve resmî dil haline gelmiş, bu süreçte kelimenin Latince orijinal hali Caesar'ın okunuşu Kaisar (Grekçe: *καίσαρ*) biçimine dönüşmüştür. Bu biçim de İslam dünyası yazınına ve Türkçeye Kayser (Osmanlıca: *قايصر*) biçimiyle girmiştir.

Roma İmparatorluğuna sahip çıkanlardan biri de Rus Çarlarıydı. Ruslar da Doğu Roma İmparatorluğunun yıkılmasından sonra ortak din ve mezhebe sahip olmalarından dolayı kendilerini Bizans ile ilişkili tutarak unvanlarını Caesar'ın kısaltılması ile ortaya çıkan “Çar” olarak kullanmayı uygun gördüler. Rusçada Çar'ın yazılımı “цар” şeklindedir. Caesar unvanı, Prusya ve Alman imparatorlarında da “Kaiser” unvanı olarak kullanılmıştır.

Doğu Roma İmparatorluğunu yıkarak Konstantinopolis'i fetheden II. Mehmet'in bir diğer unvanı da “Kayser-i Rum” yani Roma'nın Sezar'ı anlamını taşımaktaydı. Bu unvan sonraki Osmanlı padişahlarında da kullanılmaya devam etti.

Şehrin adı ise; Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı devletleri dönemlerinde de KAYSERİYYE olarak zikredilmiş, Cumhuriyet döneminde de KAYSERİ olarak tescil edilmiştir.

Caesareia –Kayseri (Sezariye)

Tarih boyunca hemen hemen birçok Roma imparatoru kendi ya da aileden birilerinin adına kentler kurarak veya bazı şehirlerin adını değiştirerek onurlandırma yoluna gitmişlerdir. Bu yüzden dünyanın bazı yerlerinde “caesar” adının kullanıldığı ve Fransızca “Sezariye” olarak da adlandırılan birçok şehir olmuştur. **Bunlardan en çok bilineni** Erciyes'in yanındaki **Kayseri**'dir. Yukarıdaki satırlarda daha geniş olarak anlatıldığı gibi Kentin en eski adı Mazaka olarak bilinse de Roma İmparatoru Gaius Julius Caesar Octavianus Augustus onuruna döneminde (MÖ. 27-MS. 14) “Caesareia” (*καίσαρεία*) adı verildi (MÖ. 9-8). Kent çok gelişip bir ticaret merkezi olduğundan dolayı diğer ülkeler tarafından da tanınıp biliniyordu. Arapların bu kente “Kaysariya” demesi ile dilimize Kayseri olarak yerleşti.

¹¹ M.C. Howatson, Çev. Faruk Ersöz, Oxford Antikçağ Sözlüğü, Kitap Yay. İstanbul 2013, s. 161

Asırlar boyu Hitit, Pers, Roma, Bizans, Danişmentler, Selçuklular, Osmanlılar gibi medeniyetlere ev sahipliği yapmış Erciyes'in yanındaki **Kayseri, bugün kü modern Kayseri'nin hemen yanında, birkaç o dönemden kalan eser hariç, yok olmuş fakat sadece Roma dönemindeki adı yaşamaktadır.**

Neo caesareia (Niksar)

Bunlardan en tanınmışı Kappadokya Krallığına ve Roma'nın Kappadokya Eyaletine başkentlik yapmış olan **Caesareia** (καϊσάρεια) **olduğunu belirtmiştik**. O dönemlerde Kayseri kadar gelişmiş ve zenginlemişti ki aynı bölgeye yakın başka bir benzeri kent daha kurmak istediler ve kurdular da ancak aynı ismi veremeyecekleri için onun isminin önüne bir ek koyarak Yeni (Neo) olduğunu belirtmeyi uygun buldular. Böylece yeni kurulan kentin ismi "**Neo Caesareia**" (Νεοκαϊσάρεια) olarak kullanıldı. Ancak bu kent ne kadar gelişirse gelişsin hiçbir zaman Kayseri kadar büyüyemedi ve onun kadar meşhur olamadı. Zaman içinde Neo Caesareia adı değiştirilerek "Niksar" oldu.

Dio Caesareia (Uzuncaburç)

Mersin iline bağlı Silifke ilçesi sınırları içerisinde yer alan Uzuncaburç (Dio Caesareia) antik kenti, Hellenistik Dönemde (MÖ 3-1 yüzyıl) bölgeye egemen olan Rahip Hanedanlığı'nın yerleşim yeri ve başkentidir. Kent, Zeus Olbios Kutsal Alanı'nın etrafında gelişmiştir ve Roma İmparatorluk Döneminde (MS 1. yüzyıl içinde) anıtsal karakterine kavuşmuştur. Kutsal Alan özelliğinden dolayı, Romalılar tarafından Tanrı İmparator Kenti (Diocaesareia) olarak adlandırılmıştır. Hellenistik Dönem kalıntılarının yanı sıra Romalıların burada inşa ettikleri çok sayıda anıt bütün görkemiyle halen ayakta durmaktadır. Diocaesareia antik kenti; Uzuncaburç kırsal yerleşimi ile iç içedir ve yerleşimin tamamı arkeolojik ve doğal koruma alanı içerisinde kalmaktadır.

Caesareia Germanika (Mudanya)

Roma İmparatoru Augustus döneminde Byzantion'a bağlı olan Pylae (Yalova) limanı Bithynia sınırları içine alınır ve limanların kontrolü Bithynia-Pontos Eyaleti'ndeki yeni kurulan Caesareia Germanika kentine verilir¹².

Colonia Caesareia (Antiokheia Colonia)

Roma İmparatoru Augustus döneminde Anadolu'da kurulan üç eyalet dışında 13 adet de koloni kurulmuş ve buralara Romalı göçmenler yerleştirilmiştir. Bunlardan biri de Men tapınağı bulunan Antiokheia'da kurulan Colonia Caesareia'dır. Adını da Syria Kralı I. Antiokhos'tan alsa da Augustus Caesar'ın varisi idi¹³.

Tralleis (Aydın)

¹² Taşdöner Kevser, Anadolu'da Roma Eyaletleri, Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2017, s. 98-174

¹³ E. T. Salmon Roman Colonization under Republic, London, 1969, s. 141

©Tüm hakları saklıdır. Yazılı izin alınmadan basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz. Sadece kaynak göstermek kaydı ile atıfta bulunulabilir.

İmparator Augustus döneminde MÖ. 26 yılının mayıs ayında Asia eyaletini çok etkileyen büyük bir deprem olur. Büyük hasar gören Tralleis (Aydın) halkı bağlı buldukları Senato'dan değil de İspania'da bulunan İmp. Augustus'tan yardım isterler. Augustus'da İtalyalıları kolonist olarak göndererek kenti yeniden inşa ettirir. Tralleisliler bu yardım sebebiyle Augustus'u "Kentin Koruyucusu" ilân ederler ve şehre Caesareia adını vererek onu onurlandırır¹⁴.

Caesareia Maritima

Caesareia (Fransızca=Sezariye) isminin kullanıldığı kentlerden biri de MÖ. 22'de Romalılar tarafından fethedilen bugünkü İsrail sınırları içinde Tel Aviv'in kuzeyindeki **Caesareia Maritima** idi. Deniz kenarında kurulan kentin ticaret konusunda Akdeniz'deki önemli kentlerden biriydi. Önceleri Fenikelilerin kurduğu bu kentin yerleşiminde tarih içinde Yunanlılar, Mısırlılar, Yahudiler, Süryaniler, Persler ve Araplar gibi uluslardan insanlar bulunmuştu. Romalılara geçtikten sonra kent Gaudia eyaletine bağlanarak sadık Kral Hirodes'in kontrolüne verildi. Kral Hirodes, İncil'e göre, İsa Mesih'i yargılanmak üzere Pontiyus Pilatus'a yollayan kraldır. MS 26 yılları arasında görev Roma'ya bağlı olarak krallık yaparken imparator Augustus Caesar'ı onurlandırmak adına - muhtemelen koltuk sevdası - bu liman kentini görkemli tapınaklar, agoralar, ihtişamlı bir saray, hipodrom, deniz manzaralı, görkemli bir amfiteatr, geniş yollar, hamamlar, dalgakıranlar, mendireklerle donatmış ve şehrin adını da **Caesareia Maritima** olarak değiştirmiştir. Hirodes öldükten sonra **Keysarya - Caesareia** 50.000 kişilik nüfusuyla, Roma imparatorluğunun Judea bölgesi başkenti oldu.

Roma'dan sonra harabeye dönen Caesareia Maritima, tarih sayfasında Bizans, Memlûklar, Haçlılara tabi olur, daha sonra Osmanlı idaresine geçerek 1884 senesinde Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye tarafından yeniden iskân edilir ve adı yine "Kayseriyye" olarak anılır. Son olarak İngiliz mandasına geçer ve İsrail Devleti'nin 1948 yılında kurulmasıyla bu devletin bir şehri olur.

- Günümüzde Filistin'deki resmi adı Qeysarya (**Caesarea**) olan İsrail şehri, antik Caesarea Maritima'nın yakınında kurulmuş modern bir şehirdir.

Qeysarya'ya 2 km uzaklıkta bulunan antik kent **Caesarea Maritima**, İsrail'in Milli Park Kurumu'nun yönetiminde arkeoloji ve restorasyon çalışmaları ile gün yüzüne çıkarılmış, New York Times kültür ve sanat kriterlerince, 2020'de dünyada en gezilecek ilk 10 yer olma özelliğini taşımaktadır.

1959 tarihli Ben Hur filmindeki savaş arabalarının meşhur ölümüne yarış sahnesi, filmin senaryosuna göre, antik çağ yerleşim kenti **Caesarea Maritima**'da geçer.

1- Mauretania Caesariensis

¹⁴ Taşdöner, Adı Geçen Eser, s. 161

- Roma İmparatoru Augustus Caesar'ın onuruna **Caesareia** adı verilen antik dönem şehirlerinden üçüncüsü; **Mauretania Caesariensis'dir**. Önceleri bağımsız olarak Mauretania Krallığı'nın bir parçasıydı ve orada yaşayan Mauri halkından dolayı bu adı alan eski bir Roma-Berberi şehriydi. MÖ 25'te, Augustus olan Octavian, Büyük Moritanya'dan büyük Masinissa'nın idaresini yeğeni II. Juba'ya verdi ve MÖ 25'ten MS 23'e kadar hüküm süren Juba II, Iol'de yeni bir başkent kurdu. Augustus'un onuruna şehre Caesarea adını verdi **Mauretania Caesariensis adı ile** Kuzeybatı Afrika'da Roma eyaletlerinden doğuya en yakın olanı oldu ve aşağı yukarı günümüz Cezayir topraklarını kapsamaktaydı. Eyalet *Caesariensis* olan adını başkenti *Caesaria* dan almıştır. "**Caesarean Mauretania**" adı ile modern Cezayir'in kıyı kesiminde bulunmaktadır. Mauretania'daki Caesarea , Mauretania'nın eski başkenti Caesariensis şu anda Cezayir'in Cherchell kentindedir

2- **Maxima Caesariensis** (Latince "Maximus'un Çeasar eyaleti")

Britannia Maxima olarak da bilinir. 3. yüzyılın sonunda Diocletian (284-305) Reformları sırasında oluşturulan "Britanyalılar" Piskoposluğunun eyaletlerinden biriydi. 312'deki Roma eyaletlerinin Verona Listesi'nde adı geçmektedir. Şu anda genellikle Augusta veya Londinium (Londra) ve güneydoğu İngiltere'den oluştuğu kabul edilmektedir.

3- **Flavia Caesariensis** (Latince " Flavius'un Caesar Eyaleti " anlamına gelir)

Bazen **Britannia Flavia** olarak da bilinir. 3. yüzyılın sonunda Diocletian Reformları sırasında oluşturulan " Britains " Piskoposluğunun eyaletlerinden biriydi. 312'deki Roma eyaletlerinin Verona Listesi'nde adı geçmektedir. Maxima Caesariensis'in yanında bulunuyordu. Ancak konumları ve başkentleri belirsizliğini koruyor.

Sezariye , Roma unvanı " [Sezar](#) "dan türetilen bir şehir adı olup, [Roma İmparatorluğu'ndaki](#) çok sayıda şehir ve yerin adıydı :

- Caesarea ad Libanum, Lübnan'daki [Arqa'nın](#) Romalı adı
- Golan Tepeleri'ndeki [Baniyas'ta](#) antik bir şehir olan Caesarea Philippi
- Caesarea Magna, eskiden Suriye'de Larissa, şimdi ise [Shaizar](#) , antik bir Roma şehri ve modern Suriye kasabası

Türkiye'de

[[düzenlemek](#)]

- Bithynia'daki Caesarea, diğer adıyla [Germanicopolis \(Bithynia\)](#) , eski piskoposluk ve şu anki Latin Katolik unvanına sahip bkz.
- Kilikya'daki Caesarea, [Anazarbus](#) olarak yeniden adlandırıldı , Türkiye'de antik bir Kilikya ve Roma şehri
- Paphlagonia'daki Caesarea, Türkiye'de [Paphlagonia'daki Hadrianopolis olarak yeniden adlandırıldı](#)
- [Caesarea Antiochia. Pisidia Antakya](#) olarak da bilinir , antik bir Pisidia ve Roma şehridir
- Caesarea Germanica, günümüzde Türkiye'nin güneyindeki [Kahramanmaraş'ta bulunan, antik bir Roma ve Bizans kasabasıdır.](#)
- Güneybatı Anadolu'da bulunan Sezariye Kibyra, aynı zamanda [Kibyra olarak da bilinir](#)
- [Kaisareia. Kozani](#) , Makedonya, Yunanistan
- Caesarea, Kanal Adaları'ndaki [Jersey](#) adasının eski adı

©Tüm hakları saklıdır. Yazılı izin alınmadan basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz. Sadece kaynak göstermek kaydı ile atıfta bulunulabilir.

- [Nova Caesarea](#), Şu anda bir ABD eyaleti olan [New Jersey](#) kolonisine verilen Latince isimdir ve adanın adından türetilmiŐtir
- [Caesarea](#), [Vivianiaceae](#) familyasından bir bitki cinsidir

H. ERKİLETLİOĞLU

©Tüm hakları saklıdır. Yazılı izin alınmadan basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz. Sadece kaynak göstermek kaydı ile atıfta bulunulabilir.